

Fransız-Türk Desantralize İşbirliği: Şehirlerarası ortaklık fırsatları

3 Şubat 2015, Salı, 14:00-17:30

İTÜ Maçka Kampüsü- Bükreş Toplantı Salonu- İstanbul

Yazan: Sümeyye Saral

Katılımcılar

- Abdullah Talha MERT, **EGO Genel Müdürlüğü, Ankara Büyükşehir Belediyesi**, Raylı Sistemler Dairesi Başkanlığı, Elektrik-Elektronik Mühendisi
- Adrien LICHA, **UCLG-MEWA**, Proje Koordinatörü
- Bektaş MERCİMEK, **Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi**, Kuzey İlçeleri Sorumlusu
- Bernard RIVALTA, **Lyon / SYTRAL**, Ulaşımdan Sorumlu Başkan Yardımcısı, SYTRAL Başkanı
- Bertrand WILLOCQUET, **Fransız Kalkınma Ajansı (AFD)**, Türkiye Direktörü
- Can ERDEM, **Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi**, Ulaşım Daire Başkanlığı Ulaşım Planlama ofisi
- Christian PHILIP, **CODATU**, Genel Sekreter
- Deniz KIRAÇ, **Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi**, Çevre Koruma ve Kontrol Daire Başkanı
- Ebru ÖKMEN, **Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi**, Uluslararası İlişkiler Birim Sorumlusu
- Erdal BALSAK, **GABB**, Proje Departmanı, İnşaat Mühendisi
- Fulya PİNİCİ, **Eskişehir Büyükşehir Belediyesi**, İnşaat Mühendisi
- Göktuğ KARA, **AB Türkiye Delegasyonu**, Ulaşım Politikaları Sektör Yöneticisi
- Gülsüm Tekin, **Eskişehir Büyükşehir Belediyesi**, Endüstri Mühendisi
- Gültan KIŞANAK, **Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Başkanı, UCLG-MEWA Eş-Başkanı**
- Halil İbrahim ÖZDEMİR, **Gaziantep Büyükşehir Belediyesi**, Şehir Plancısı
- Hasan ALICI, **Malatya Büyükşehir Belediyesi**, Ulaşım Hizmetleri Daire Başkanı
- Hubert PEUGEOT, **Alstom Transport**, Başkan Yardımcısı, Satış
- Hüseyin BAYRAK, **Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi**, Genel Sekreter Yardımcısı
- İbrahim TEKİN, **Konya Büyükşehir Belediyesi**, Çevre Mühendisi
- İhsan IKIZER, **UCLG-MEWA**, Genel Koordinatör
- İsa ÇIĞIL, **Konya Büyükşehir Belediyesi**, Toplu Taşıma Şube Şefi
- Julien ALLAIRE, **CODATU**, Yönetim Müdürü
- Mehmet DUMAN, **UCLG-MEWA**, Genel Sekreter
- Mehmet KAYIŞ, **Malatya Büyükşehir Belediyesi**, Denizyolu Ulaşımı ve Yönetimi Mühendisi
- Mehmet YAŞAR, **Gaziantep Büyükşehir Belediyesi**, Şehir Plancısı
- Patrick FERRY, **SMTC Clermont-Ferrand**, İnovasyon ve Geliştirme Başkanı
- Pierre SERNE, **Region Ile de France**, Başkan Yardımcısı
- Randa AL SABBAGH, **UCLG-MEWA**, Proje Sorumlusu
- Robert COUZON, **SMTC Clermont-Ferrand**, Yönetim Kurulu Üyesi
- Roland RIES, **Strasbourg Belediye Başkanı, Cites Unis France (CUF) Başkanı**
- Serge PERRİN, **Fransız Kalkınma Ajansı (AFD)**, Proje Müdürü
- Sibel BÜLAY, **EKOIQ Dergisi**, Yerel Yönetimler Editörü
- Sümeyye SARAL, **UCLG-MEWA**, Proje Sorumlusu
- Sümeyye YEL, **Malatya Büyükşehir Belediyesi**

- Yalçın DOĞANAY, **EGO Genel Müdürlüğü, Ankara Büyükşehir Belediyesi**, Raylı Sistemler Dairesi Başkanlığı, Elektrik-Elektronik Mühendisi
- Yıldız KURUOĞLU, **Fransız Kalkınma Ajansı (AFD)**, Yatırım Uzmanı

Arka plan

2008 yılında yapılan ilk toplantının ardından Fransız-Türk desantralize işbirliğinin aktörleri arasında yapılması planlanan toplantılar giderek azaldı. Buna rağmen, yine 2008'den beri, bazı yerel yönetimler işbirliklerini somutlaştırmaya başladı. Bugünün yeni gelişmeleri kapılarını yeni işbirliklerine açtı. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne Katılım Müzakerelerindeki 22. Fasılın yeniden açılması, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nin Aralık ayında Paris'te yapılacak olan 21. Taraflar Toplantısı'na (COP21) hazırlık ya da cinsiyet eşitliği gündemi, Fransız ve Türk yerel yönetimlerin işbirliğinde bulunması için yeni fırsatlar gündeme getirdi.

Bu çerçevede 24 Eylül 2014'te, UCLG-MEWA, Türkiye Belediyeler Birliği ve Birleşik Fransız Şehirleri (*Cités Unies France- CUF*) Fransız ve Türk yerel liderleri bir araya getirerek somut fırsatları keşfetmek için koordinasyon toplantısı düzenlediler. Vivapolis etkinliği bünyesinde gerçekleştirilen bu toplantı (organizasyon UbiFrance, 23 Eylül 2014, İstanbul) Fransız-Türk desantralize işbirliğindeki birçok aktörü bir araya getirdi ve Fransız-Türk ilişkilerinin yeni dinamiklerinin somutlaştırılmasına ilişkin atılacak adımlar üzerinde anlaşma sağladı.

Bu koordinasyon toplantısının bir sonucu olarak, aşağıdaki etkinlikler, yerel liderler için toplantılar düzenlenmesi açısından seçildi:

- 16. Uluslararası Kentsel Ulaşım Konferansı (CODATU XVI), 2-5 Şubat 2015, İstanbul
- Yerel yönetimlerin, BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi 21. Taraflar Toplantısı'na (COP21, Aralık 2015, Paris) hazırlıkları
- Cinsiyet Eşitliği konusunda toplantı, Türkiye, 2015 (teyit edilecek)
- Türkiye'nin AB'ye Katılım Müzakerelerinde, 22. Fasıl için yerel yönetimlerin hazırlanması

Böylece, 3 Şubat 2015 Salı günü, UCLG-MEWA, Türkiye Belediyeler Birliği (TBB), Birleşik Fransız Şehirleri (*Cités Unies France- CUF*) ve CODATU, Fransız-Türk işbirliği için ulaşım ve COP21'e hazırlık konularında bir toplantı düzenledi.

Notlar

Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Gültan Kışanak katılımcıları UCLG-MEWA Eş-Başkanı sıfatıyla karşıladı ve Diyarbakır şehri hakkında kısa bir giriş yaptı. **Strasbourg Belediye Başkanı** ve aynı zamanda **Fransız Kentler Birliği** (*Cités Unies France- CUF*) Başkanı olarak toplantının eş-oturma başkanlığını yapan **Roland Ries**, desantralize işbirliğinin ve şehirlerarası ortaklıkların önemi üzerinde durdu. Aynı zamanda, "kardeş şehir" kavramının İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra kullanılmaya başlandığını ve şehirler arasında genel bir bağ şeklinde uygulandığını da vurguladı. O zamandan beri, şehirlerin işbirliği şekilleri daha spesifik ve belirli bir zaman içerisinde gerçekleşen işbirliklerine

evrilmiştir. Bu yeni işbirliği çerçevesinin hayati noktası ise, başarılar gözetilmeksizin ortaklar arasında deneyimlerin paylaşılmasıdır.

Roland Ries, Kayseri Büyükşehir Belediyesi ile 2010'dan beri iki konu üzerine çalıştıklarını belirtti: "kültürel miras" ve "şehir planlaması". Bu projelerde, ortak şehirlerdeki Mimarlık Fakülteleri beraber çalışmakta ve tecrübe paylaşımı için öğrenci değişimleri yapmaktalar

Ries, konuşmasını, **Fransız Kentler Birliği'nin** (*Cités Unies France- CUF*) ülkeleri faaliyetlerine göre ayırarak çalışma grupları oluşturduklarını söyleyerek sonlandırdı. Strasbourg Belediyesi son olarak Türkiye'nin içinde bulunduğu çalışma grubunun başkanı seçildi ve Belediye Başkanı Fransız-Türk işbirliğini yerelde geliştireceğine dair taahhüdünü yineledi.

Can Erdem, Diyarbakır'ın Tramvay Hattı projesiyle ilgili bir sunum yaptı. Projeye 2011 yılında başlanmış ve şimdi uygulama aşamasına geçilmiştir. Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılmak istenen tramvay hattı yaklaşık 33 araçla, 13,5 km uzunluğunda olacak şekilde planlanmıştır. Bu projenin gerçekleştirilmesi için ise belediye'nin 123.000,000 Euro yatırıma ihtiyacı vardır.

Gültan Kışanak, Belediyenin halen İller Bankası ile müzakere süreci içinde olduğunu, AFD ve Avrupa Kalkınma Bankası gibi diğer Kalkınma Ajanslarıyla da yeni fırsatlar keşfedeceklerini açıkladı. Başkan aynı zamanda Belediyelerinin hiç borcu bulunmadığı bu sebeple projenin bir kısmını kendilerinin de finanse edebileceğini vurguladı. Belediyenin tramvay hattını belediyeye bağlı özel bir şirket aracılığıyla, iştirak ile işletmeyi düşündüklerini ve projenin Bakanlar Kurulu'ndan onay beklediğini ekledi.

Pierre Serne, **Ile-de-France**'in Ulaşım Sorumlu Başkan Yardımcısı ve CODATU Yönetim Kurulu Üyesi, katılımcıları Ile-de-France bölgesinin şehirlerle olan işbirliğindeki başarıları hakkında bilgilendirdi. Ile-de-France Bölgesi'nde desantralize işbirliklerinin devam ettirilmesinin bir gelenek olduğunu ve bu işbirliklerin dünyanın her bir tarafından metropolitenlerle (Dakar, Antananarivo, Casablanca) geliştirildiğini vurgulamıştır. Bölge genellikle şehir planlaması, ulaşım ve çevresel altyapılar üzerine işbirliği teklifleri alıyor. **Pierre Serne**, bölgenin bugüne kadar Türkiye'den bir ortağı olmadığını ve Diyarbakır'ın Tramvay Hattı Projesi'ne olan ilgisini dile getirdi. Ile-de-France bölgesinin 90'lı yıllara kadar tramvay hatlarına sahip olmadığını ama şu an 10 farklı hatta sahip olduklarını ve bu alanda uzmanlık kazandıklarını, başka şehirlerle de bu uzmanlığı paylaşmaktan mutlu olacaklarına değindi. **Serne** bugünlerde işbirliğinin simetrik olarak değiştiğini, tarafların birbirlerinden öğrenebileceklerini, en iyi uygulama deneyimlerini ve hatalarını paylaşabileceklerinin üzerinde durdu. Aynı zamanda CODATU'ya bölgenin karşılaştığı sorunları çözmeye yardımcı oldukları için teşekkürlerini iletti.

Serne, sonuç olarak, Ile-de-France bölgesinin finansal işbirliklerinde farklı sistemler kullandıklarını belirtti. Projeler, tamamen bölge tarafından finanse edilebileceği gibi, Fransız Kalkınma Ajansı ile işbirliği kurulabilir ya da ortak belediyenin Ile-de-France bölgesine servis sağlayıcı olarak yaptığı temel bir anlaşma kurulabilir.

Bertrand WILLOCQUET, Fransız Kalkınma Ajansı Türkiye Direktörü, AFD'nın tanıtımı yaptı ama daha özellikli olarak 2005'te Türkiye ülke ajansı kurulduğundan beri neler yaptıkları üzerinde durdu. Ajans Türkiye'de faaliyet gösterdiği 10 yıldan beri, 2 Milyar Euro yatırım yapmış ve belediyelerle, yeşil büyüme ve sürdürülebilir kentsel kalkınma konularının teşvik edilmesinde çalışmıştır. AFD,

Türkiye'deki belediyeleri yatırım programları aracılığıyla finanse eden bir kurumdur. Denizbank ve diğer Türk bankalarıyla yapılan anlaşmalarla küçük ve orta ölçekteki belediyelere kredi sağlamaktadırlar; Büyükşehir Belediyelerinin özel kıstasları altında direkt hibelerin verildiği durumlar da söz konusudur. Sağladıkları kredilere ek olarak, Fransız uzmanlığına bağlı olarak teknik yardım da sağlamaktadırlar.

Hasan Alıcı finansal destek bulma konusundaki problemleri dile getirdi ve Malatya Büyükşehir Belediyesi'nin tamamladığı Trolleybüs Projesi'ne bir ortak bulma arzularını ortaya koydu.

Bertrand WILLOCQUET, proje için gerekli miktar az olduğu durumlarda, finanse etme konusunda direkt bir ilişki kurulması söz konusu olmadığını ve ajansın, anlaşmalı bir banka aracılığıyla düşük bütçeli belediye projelerine kredi verebileceğini belirtti.

Toplantı, Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu'ndan Göktuğ Kara'nın, Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA) üzerine yaptığı sunumla son buldu. Bugüne kadar, daha çok raylı sistemler üzerine yapılan yatırımlarla, IPA, Türkiye'de 585 Milyon Euro hibe etti. Yeni bir döneme girerken, IPA bakış açısını değiştirerek kentsel alanlara önem vermeye karar vermiştir. Yeni stratejik planlama, 3 ana konu üzerine öngörülmüştür, bu konular: Akıllı Büyüme, Kentsel Alanlarda Stratejik Planlama ve Proje Havuzu ve Sürdürülebilir Finans'tır.

Proje teklif çağrılarında, harcamaların yüzde %85 karşılanmakta ve geri kalan yüzde %15'in ise proje sahibinden beklenmektedir. Programın öncelikleri, iklim değişikliği, düşük karbonlu ulaşım ve akıllı ulaşım sistemleri ve Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı bünyesinde bir Ulaşım Merkezi oluşturmaktır. IPA aynı zamanda kentleri, bir master plan hazırlamak konusunda da desteklemektedir.

Toplantının kapanışında, UCLG-MEWA Genel Sekreteri Mehmet Duman, katılımcılara katkılarından ve Fransız-Türk ilişkilerini yerel düzeyde geliştirdikleri için teşekkür etmiş ve önümüzdeki işbirliğinin 1-2 Temmuz tarihlerinde Lyon'da yapılacak olan Dünya İklim ve Bölgeler Zirvesi ve Aralık ayında Paris'te yapılacak olan COP21 olduğunu hatırlatmıştır.